

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837

Το σύστημα της φορολόγησης με βάση τις πηγές εισοδήματος

Π.Μ.Σ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ -
ΜΑΘΗΜΑ: ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ 1

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: ΛΟΥΛΕ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

18.11.2023

Βασικές έννοιες

- ❖ Σύστημα φορολόγησης
- ❖ Πηγές εισοδήματος
- ❖ Φόρος επί του εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων
- ❖ Αρχή του φορολογικού διαφορισμού

Σύστημα φορολόγησης

- ❖ Ορισμός: η σύνθεση των επιμέρους φόρων που επιβάλλονται σε ορισμένο κράτος συγκεκριμένη χρονική περίοδο και οι οποίοι επιβάλλονται στους φορολογουμένους ανάλογα με την οικονομική τους δυνατότητα, προκειμένου το κράτος να αντλήσει το απαραίτητο ποσό για την κάλυψη των δαπανών του.
- ❖ Ενιαίος φόρος ή πολλαπλή φορολογία ;

Σύστημα φορολόγησης και φόρος εισοδήματος

- ❖ Η φύση του συστήματος φορολόγησης καθορίζεται από:
 - τον τρόπο εξεύρεσης του φορολογητέου εισοδήματος και
 - την αντιμετώπιση των εσόδων από κάθε πηγή/κατηγορία εισοδήματος
ξεχωριστά ή συνδυαστικά

Τύποι συστημάτων φορολόγησης

Με κριτήριο τον τρόπο επιβολής του φόρου εισοδήματος σε σχέση με τις οριζόμενες από το νόμο πηγές εισοδήματος διακρίνονται τα κάτωθι συστήματα φορολόγησης:

A. Το σύστημα ενιαίου φόρου επί του εισοδήματος

B. Το σύστημα αναλυτικού φόρου επί του εισοδήματος

Γ. Το μικτό σύστημα φόρου επί του εισοδήματος

Το σύστημα ενιαίου φόρου επί του εισοδήματος

- ❖ Φορολόγηση του συνολικού εισοδήματος από όλες τις πηγές που ορίζει ο Νόμος
- ❖ Κατ' αρχήν με ενιαία αντιμετώπιση ως προς τον εφαρμοστέο συντελεστή
- ❖ Ωστόσο, δεν παύει η έννοια των πηγών εισοδήματος
- ❖ Στην Ελλάδα εφαρμόστηκε για 59 έτη (1955-2013)
- ❖ Εφαρμόζεται έως και σήμερα στη φορολόγηση νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων

Κριτική του συστήματος

Πλεονεκτήματα

- Λαμβάνει υπόψη το συνολικό εισόδημα
- Διακριβώνει τη συνολική φοροδοτική ικανότητα του φορολογούμενου, χωρίς να ευνοεί κατ' αρχήν ορισμένες κατηγορίες εσόδων
- Ο φορολογούμενος διαπιστώνει ευχερέστερα τον οφειλόμενο φόρο

Μειονεκτήματα

- Η έλλειψη διαφοροποίησης παραγνωρίζει τη φύση ορισμένων πηγών εισοδήματος.
- Ενδεικτικά, το εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις ή από εκμίσθωση ακινήτων τείνει να είναι πιο σταθερό και προβλέψιμο από το εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, πηγή εσόδου η οποία περιλαμβάνει σε μεγάλο βαθμό ρίσκο και αβεβαιότητα.

Το σύστημα του αναλυτικού φόρου επί του εισοδήματος

- ❖ Ειδική φορολογική αντιμετώπιση για κάθε πηγή εισοδήματος
- ❖ Δεν ενδιαφέρει το συνολικό εισόδημα
- ❖ Ελλάδα: Με το ν. 4172/2013 εισήχθη το σύστημα αναλυτικού φόρου εισοδήματος και οι πηγές εισοδήματος περιορίστηκαν σε τέσσερις
 - απαρίθμηση των πηγών του εισοδήματος
 - ξεχωριστή πρόβλεψη συντελεστών, απαλλαγών και μειώσεων φόρου για κάθε πηγή

Κριτική του συστήματος

Πλεονεκτήματα

- Για κάθε μία από τις πηγές —> ξεχωριστός συντελεστής. Μάλιστα, η φύση του ως αναλογικός ή προοδευτικός συντελεστής μπορεί να διαφέρει ανά πηγή

Για παράδειγμα:

στην πηγή «υπεραξία μεταβίβασης» : αναλογικός συντελεστής

στο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις» και την πηγή «εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα» : προοδευτικός συντελεστής

- Μπορεί να προβλέπει αυτοτελή φορολόγηση ορισμένων κατηγοριών εισοδημάτων, και μάλιστα άλλων με αναλογικό και άλλων με προοδευτικό συντελεστή
- Ξεχωριστές απαλλαγές και μειώσεις φόρου ανά πηγή

Μειονεκτήματα

- Αυξημένος βαθμός περιπλοκότητας
- Φορολογική ανασφάλεια

Το μικτό σύστημα φόρου επί του εισοδήματος

- ❖ Η φορολογητέα ύλη κατανέμεται αρχικά σε κατηγορίες με βάση την πηγή προέλευσής της. Κάθε πηγή φορολογείται με τον δικό της συντελεστή, με ειδικές απαλλαγές και μειώσεις φόρου. Το άθροισμα του εισοδήματος από όλες τις πηγές φορολογείται επίσης με ξεχωριστή κλίμακα.
- ❖ Πλεονεκτήματα: Συνδυάζει τα θετικά των δύο συστημάτων
- ❖ Μειονεκτήματα: Μικρότερη προβλεψιμότητα από τον φορολογούμενο

Ο φόρος εισοδήματος σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε. (Ν.4172/2013)

- ❖ Η φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων στην χώρα μας διέπεται από τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε) (Ν.4172/2013),ο οποίος αποτελείται από 72 άρθρα.
- ❖ Αρχή του φορολογικού διαφορισμού
 - Ο φόρος δεν επιβάλλεται στο συνολικό εισόδημα
 - Επιβάλλεται σε κάθε κατηγορία εισοδήματος χωριστά, με διαφορετικούς συντελεστές
- ❖ Ο Κ.Φ.Ε. εισήγαγε εκ νέου σύστημα αναλυτικού φόρου εισοδήματος για τα φυσικά πρόσωπα και μετέβαλε τις κατηγορίες εισοδήματος σε τέσσερις (πηγές εισοδήματος).
 - Εισόδημα χωρίζεται σε κλιμάκια και σε κάθε κλιμάκιο εφαρμόζεται διαφορετικός συντελεστής
 - Ωστόσο, κοινή κλίμακα για εισοδήματος από μισθωτή εργασία - συντάξεις και επιχειρηματική δραστηριότητα → Χαρακτηρισμός ως μικτό σύστημα (περιορισμένα)
- ❖ Διατήρησε το σύστημα ενιαίου φόρου για τα νομικά πρόσωπα

Τι είναι φορολογητέο εισόδημα και τι ακαθάριστο;

❖ Άρθρο 7 ΚΦΕ:

«Φορολογητέο εισόδημα είναι το εισόδημα που απομένει μετά την αφαίρεση των δαπανών που εκπίπτουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. από το ακαθάριστο εισόδημα»

❖ Πάγια νομολογία: ως εισόδημα κατά τις διατάξεις του ΚΦΕ νοείται και φορολογείται η **πρόσοδος** που παράγεται **περιοδικά** από **διαρκώς εκμεταλλεύσιμη πηγή**, που αποτελεί το **αντάλλαγμα προσωπικής εργασίας** ή τον **καρπό των περιουσιακών στοιχείων** του υποκείμενου στο φόρο, και όχι κάθε άλλη, μη έχουσα τα παραπάνω γνωρίσματα, προσαύξηση της περιουσίας του, εκτός και αν με ειδική διάταξη νόμου θεωρείται εισόδημα για την υπαγωγή του στον φόρο.

Ο ανωτέρω προσδιορισμός αφορά το ακαθάριστο εισόδημα.

Οι πηγές εισοδήματος με βάση τον Κ.Φ.Ε.

- ❖ Ο νομοθέτης δεν παρέχει ορισμό του “εισοδήματος”
- ❖ Καθορισμός του αντικειμένου του φόρου με την καταγραφή πηγών εισοδήματος
- ❖ Άρθρο 7 παρ. 2 Κ.Φ.Ε.

“Ο Κ.Φ.Ε. διακρίνει τις ακόλουθες κατηγορίες ακαθάριστων εισοδημάτων: **α) εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις, β) εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, γ) εισόδημα από κεφάλαιο και δ) εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου**”

- ❖ Περιοριστική ρύθμιση των πηγών εισοδήματος

Μεταβολή των νομοθετημένων πηγών εισοδήματος στην Ελλάδα

Παρατήρηση:

Ο νομοθέτης δεν προέβη σε καμία ουσιαστική τροποποίηση των πηγών εισοδήματος

Προέβη μόνον σε συνένωση κατηγοριών

ν. 4172/2013 (ά. 7) ν. 2238/1994 (ά. 4) ν.δ. 3323/55 (ά. 2)

A	από μισθωτή εργασία και συντάξεις	από ακίνητα	εξ οικοδομών
B	από επιχειρηματική δραστηριότητα	από ακίνητα	εξ εκμισθώσεως γαιών
Γ	από κεφάλαιο	από κινητές αξίες	εκ κινητών αξιών
Δ	από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου	από εμπορικές επιχειρήσεις	(κέρδη) εξ εμπορικών εν γένει επιχειρήσεων
Ε		από γεωργικές επιχειρήσεις	(κέρδη) εκ γεωργικών εν γένει επιχειρήσεων
ΣΤ		από μισθωτές υπηρεσίες	(αμοιβαί) εκ μισθωτών υπηρεσιών
Z		από υπηρεσίες ελ. επαγγελματών & κάθε άλλη πηγή	(αμοιβαί) εξ υπηρεσιών ελευθερίων επαγγελματών και εκ πάσης άλλης πηγής

Στοιχεία του συστήματος φορολόγησης κατά τον Κ.Φ.Ε.

Για τα φυσικά πρόσωπα

Κατα γενικό κανόνα :

- ❖ Προοδευτικός συντελεστής
- ❖ Διαφορετική κλίμακα για κάθε πηγή εισοδήματος
- ❖ Μικρή προοδευτικότητα του συντελεστή φόρου

Κατ' εξαίρεση:

- ❖ Αναλογικός συντελεστής για ορισμένες πηγές, π.χ. εισόδημα από κεφάλαιο και εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου
- ❖ Παραδείγματα αυτοτελούς φορολόγησης (υπολογίζονται με διαφορετικό τρόπο από τα υπόλοιπα εισοδήματα της ίδιας κατηγορίας):
 - Εισοδήματα αξιωματικών και κατώτερου πληρώματος πλοίων του Εμπορικού Ναυτικού

Πηγή Α: Εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις

❖ Στο άρθρο 12 του ΚΦΕ ορίζεται :

«Το ακαθάριστο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις περιλαμβάνει τα πάσης φύσεως εισοδήματα σε χρήμα ή σε είδος που αποκτώνται στο πλαίσιο υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης».

Το ίδιο άρθρο προσδιορίζει την έννοια της εργασιακής σχέσης (παρ. 2)

❖ Περιοριστική απαρίθμηση των ακαθάριστων εισοδημάτων

❖ Συνυπολογίζονται στο φορολογητέο εισόδημα οι παροχές σε είδος (άρθρο 13 Κ.Φ.Ε.)

❖ Ρυθμίζονται οι απαλλαγές και οι μειώσεις φόρου (άρθρο 14 Κ.Φ.Ε.)

Πηγή Β: Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα

- ❖ Η κατηγορία αυτή του εισοδήματος συνενώνει τις προϊσχύουσες τρεις πηγές εισοδήματος από εμπορικές επιχειρήσεις, από γεωργικές επιχειρήσεις και από ελευθέρια επαγγέλματα του ν.2238/1994.
- ❖ Στα άρθρα 21 και 47 ο νομοθέτης οριοθετεί την έννοια της πηγής εισοδημάτων από την εν γένει επιχειρηματική δραστηριότητα φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς και νομικών οντοτήτων.
- ❖ Προσδιορισμός δαπανών που εκπίπτουν και μη
- ❖ Κάθε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή θεωρείται κατά τον ΚΦΕ ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα και φορολογείται με τους προβλεπόμενους για αυτή την πηγή εισοδήματος συντελεστές.

Εισοδήματα από μισθωτή
εργασία (πηγή Α) και
επιχειρηματική
δραστηριότητα (πηγή Β)

Κλιμάκιο εισοδήματος	Φορολογικός συντελεστής
0 - 10.000	9%
10.001 - 20.000	22%
20.001 - 30.000	29%
30.001 - 40.000	36%
>40.001	44%

Πηγή Γ: Εισόδημα από κεφάλαιο

- ❖ Σύμφωνα με το άρθρο 35 του ΚΦΕ «Το εισόδημα από κεφάλαιο περιλαμβάνει το εισόδημα που αποκτά ένα φυσικό πρόσωπο και προκύπτει στο φορολογικό έτος σε μετρητά ή σε είδος με τη μορφή μερισμάτων, τόκων, δικαιωμάτων, καθώς και το εισόδημα από ακίνητη περιουσία»
- ❖ Οριοθέτηση των εννοιών των μερισμάτων, τόκων, δικαιωμάτων και ακίνητης περιουσίας

Εισόδημα από κεφάλαιο

Μερίσματα: 5%

Τόκοι: 15%

Δικαιώματα: 20%

Εισόδημα από ακίνητη
περιουσία

Εισόδημα από ακίνητη περιουσία

Κλιμάκιο εισοδήματος Φορολογικός συντελεστής

0 - 12.000

15%

12.000 - 35.000

35%

35.0001 -

45%

Πηγή Δ: Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου

- ❖ Άρθρα 41 επ. Κ.Φ.Ε.
- ❖ Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου
 - Μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας
 - Μεταβίβαση τίτλων π.χ. μετοχές, εταιρικά μερίδια, ομόλογα, παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα
 - Μεταβίβαση ολόκληρης επιχείρησης, εφόσον αυτό δεν συνιστά επιχειρηματική δραστηριότητα
- ❖ Συντελεστής 15%

Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων

- ❖ Άρθρο 44 του Ν. 4172 / 2013: φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων» είναι ο φόρος που επιβάλλεται ετησίως στα κέρδη που πραγματοποιούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες.
- ❖ Όλα τα έσοδα των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων λογίζονται κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα
- ❖ Φορολογικός συντελεστής: Αναλογικός (κατά γενικό κανόνα) 22%
- ❖ Σύστημα ενιαίου φόρου επί του εισοδήματος

Σύστημα φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων

Κατά τη διανομή κερδών :

- ❖ Εφαρμόζεται στην Ελλάδα το κλασικό σύστημα: Το κέρδος φορολογείται στα χέρια και του νομικού προσώπου και του μετόχου
- ❖ Νομικό πρόσωπο: φορολογείται για όλα τα κέρδη (διανεμόμενα και μη διανεμόμενα)
- ενιαίος αναλογικός συντελεστής 22%
- ❖ Εταίρος: Φορολογείται για τα διανεμόμενα κέρδη με παρακράτηση κατά τη διανομή 5%
- ❖ Εξαίρεση: προσωπικές εταιρείες με απλογραφικά βιβλία
Συντελεστής: 22% - Διανομή: χωρίς παρακράτηση

Σύστημα φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων

- ❖ Κλασικό σύστημα (διπλή φορολογία): Φορολογία νομικού προσώπου και εταίρου
- ❖ Συστήματα καταπολέμησης της διπλής φορολογίας:

Σύστημα εξαίρεσης:

- α. Είτε φορολογία μόνο του νομικού προσώπου
- β. είτε φορολογία μόνο του εταίρου

Σύστημα πίστωσης:

Συμψηφισμός του φόρου του νομικού προσώπου με το φόρο του εταίρου

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!